

MEDEDELING

Referentienummer:	MLER_025
Datum:	2011-05-26
Gewijzigd:	2019-10-01
Contact:	Dienst Lerenden nathalie.vandenameele@katholiekonderwijs.vlaanderen - 02 507 06 49

De ex-OKAN-leerling in de vervolgschool

Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers bestaat uit twee periodes. Tijdens het onthaaljaar (de OKAN-klas) krijgen leerlingen een taalbad Nederlands in de onthaalschool. Na de overstap naar het reguliere onderwijs komt de zorg voor ondersteuning, begeleiding en opvolging van de gewezen anderstalige nieuwkomer bij de vervolgschool terecht. Daarbij kan de vervolgschool rekenen op ondersteuning van de onthaalschool. Onthaalonderwijs is dus niet enkel een opdracht van de onthaalschool zelf. Elke school die een gewezen anderstalige nieuwkomer (een ex-OKAN-leerling) inschrijft, wordt per definitie vervolgschool en maakt daardoor deel uit van het onthaalonderwijs.

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het gemiddeld zeven jaar duurt vooraleer iemand die een nieuwe taal leert die mondeling en schriftelijk volledig beheerst, zodat hij zowel in de maatschappij als in een schoolse situatie kan functioneren. We kunnen stellen dat een leerling die via OKAN in het secundair onderwijs instroomt, zeker voor de rest van zijn schoolcarrière hinder kan ondervinden door taalachterstand. Dit verschilt echter van persoon tot persoon. Elementen als de thuissituatie, of de leerling naast de moedertaal al een andere vreemde taal bezit, zijn taalgevoeligheid enz. spelen hierin ook een belangrijke rol. Enig begrip en eventueel maatregelen en extra ondersteuning zijn hier zeker op zijn plaats.

Deze mededeling biedt informatie over de ex-OKAN-leerling in de vervolgschool. Ze is dan ook niet enkel bedoeld voor onthaalscholen en vervolgschoolcoaches, maar voor elke gewone secundaire school. De meeste informatie in deze mededeling is bovendien ook van toepassing op niet-OKAN-leerlingen die rechtstreeks vanuit het buitenland instromen.

Inhoudelijk kan deze mededeling niet losgezien worden van de visie van Katholiek Onderwijs Vlaanderen op onthaalonderwijs. Die vind je terug in de mededeling "[Visie op onthaalonderwijs](#)" (MLER_035). De mededeling "[OKAN in de onthaalschool](#)" (MLER_028) bevat dan weer informatie die specifiek gericht is op het onthaaljaar in de onthaalschool.

1 De inschrijving in de vervolgschool

Een ex-OKAN-leerling uit een buitenlands onderwijssysteem die zich aanbiedt in een secundaire school om zijn schoolloopbaan te vervolgen, kan er pas als regelmatige leerling worden ingeschreven als hij beantwoordt aan de toelatings- en overgangsvoorwaarden. Die zijn echter geformuleerd in termen van de Vlaamse onderwijsstructuren. De beslissing om deze leerlingen in te schrijven ligt bij de toelatingsklassenraad¹. Daarbij gelden de volgende voorwaarden:

- de toelatingsklassenraad is voltallig
- de vervolgschoolcoach van de onthaalschool wordt als raadgevend lid opgenomen in de toelatingsklassenraad
- de beslissing wordt uiterlijk 25 lesdagen na de aanvang van de regelmatige lesbijwoning genomen
- het advies van de klassenraad van de onthaalschool is een vast element bij de bespreking. Een beslissing van de toelatingsklassenraad die afwijkt van dat advies, moet voldoende gemotiveerd worden

In de mededeling "[Toelating tot het secundair onderwijs vanuit het buitenland of vanuit de Franse of Duitstalige Gemeenschap](#)" (MLER_158) gaan we dieper in op de inschrijving als regelmatige leerling in het secundair onderwijs.

De nieuwe regeling impliceert dat de vervolgschool de ex-OKAN-leerling inschrijft in het leerjaar en het structuuronderdeel dat het best aansluit bij het profiel van de leerling (vooropleiding, capaciteiten, interesses). De schoolse voorgeschiedenis of schoolse achtergrond speelt wel een rol maar kan niet langer als beperking gezien worden. De toelatingsklassenraad beschikt over een grote autonomie. Hij zal zich bij zijn beslissing op verschillende elementen kunnen baseren:

- de onthaalschool heeft reeds een heel traject doorlopen met de ex-OKAN-leerling en heeft een goed zicht op zijn aanleg en interesses. Doorheen het onthaaljaar legt de onthaalschool een doorstroomdossier aan dat alle relevante gegevens bevat uit het dossier van de leerling (eventuele studiebewijzen, rapporten, lessentabellen e.d. uit een vorige school in het buitenland, beginsituatie, individueel leertraject, de zorgfiche, het advies van de klassenraad van de onthaal-klas, geïndividualiseerde begeleidingstips, ...). Ook de ouders en de ex-OKAN-leerling hebben hieraan mee gewerkt. De onthaalschool zal het doorstroomdossier bezorgen aan de potentiële vervolgschool. De vervolgschool ontvangt dit dossier rechtstreeks van de onthaalschool². Het spreekt voor zich dat de informatie uit het doorstroomdossier en met name het advies van de OKAN-klassenraad richtinggevend zullen zijn voor de beslissing van de toelatingsklassenraad. Wanneer de beslissing van de toelatingsklassenraad afwijkt van dit advies, moet dat voldoende gemotiveerd worden.
- de vervolgschoolcoach die de ex-OKAN-leerling begeleidt, maakt als raadgevend lid deel uit van de toelatingsklassenraad. Hij kan tijdens de vergadering de gegevens uit het doorstroomdossier en het advies van de OKAN-klassenraad kaderen en kan ook vanuit zijn ervaring bijkomende informatie geven over een geschikte begeleiding voor de leerling in kwestie.
- onthaal- en vervolgschool hebben in het verleden reeds samengewerkt rond de begeleiding tijdens snuffelmomenten bijvoorbeeld

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2010 "[De codificatie betreffende het secundair onderwijs](#)" (hierna codex so), art. 115.

Mededeling "[De toelatingsklassenraad](#)" (MLER_062).

² Mededeling "[OKAN in de onthaalschool](#)" (MLER_028).

- tijdens het intakegesprek kan informatie over de leerling en zijn ouders of voogd verzameld worden
- het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming ondersteunt scholen door informatie te verstrekken over buitenlandse onderwijsstructuren en -organisatievormen (tel. 1700)
- de termijn waarbinnen de toelatingsklassenraad een beslissing moet nemen is in deze specifieke situatie 25 lesdagen. Dat biedt de klassenraad de kans om zelf informatie te verzamelen. Het is belangrijk om hierbij rekening te houden met de grote progressie die een ex-OKAN-leerling in de loop van het schooljaar nog kan maken. Het zou jammer zijn als een logische aanpassingsperiode de uiteindelijke beslissing negatief zou beïnvloeden³. Overleg met de vervolgschoolcoach kan helpen om de eerste bevindingen juist te kaderen. Wij raden dan ook aan om de vervolgschoolcoach als raadgevend lid uit te nodigen op de toelatingsklassenraad (zie punt 4.3.3). Als vóór het einde van de termijn al duidelijk is dat toelatingsklassenraad over voldoende informatie beschikt om een gunstige beslissing te nemen, is het uiteraard aangewezen om al sneller samen te komen en de situatie van de leerling te regulariseren.

Aandachtspunten

- Soms wil een OKAN-leerling in de loop van het schooljaar overstappen van het onthaaljaar naar een gewoon leerjaar in het voltijds secundair onderwijs. Een dergelijke overstap benadert de school als een laattijdige inschrijving. Als gevolg van de definitie van regelmatige leerling⁴ moet ze daartoe zelf de periode vóór de inschrijving (of de overstap) als een gewettigde afwezigheid beschouwen. De school houdt er rekening mee dat de betrokken leerling de reeds geziene leerstof moet inhalen en daarover zal worden geëvalueerd. Ze duidt aan welke ondersteuning de ex-OKAN-leerling vanuit de school zal ontvangen. Sowieso blijft een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad nodig om aan de toelatingsvoorwaarden te voldoen. De toelatingsklassenraad zal daarom beide aspecten (toelating en overgang in de loop van het schooljaar) bekijken.
- Elke leerling die voor het eerst instapt in het voltijds secundair onderwijs zal door de school gescreend worden op zijn niveau van de onderwijstaal. Het gaat niet om een toelatingsvoorwaarde, maar gebeurt louter met het oog op een aangepaste ondersteuning door de begeleidende klassenraad. Omdat het OKAN-traject dezelfde doelstellingen nastreeft als de taalscreening, moeten er voor een (ex-)OKAN-leerling noch in de onthaalschool, noch in de vervolgschool bijkomende stappen genomen worden om aan deze reglementaire vereiste te voldoen. Vaak nemen scholen voor deze leerlingen toch de TASAN af (Taalvaardigheidstoets Aanvang Secundair onderwijs voor Anderstalige Nieuwkomers), de COVAAR (Cognitieve Vaardigheidstest) of een andere test. Die resultaten vormen dan een deel van het individueel leertraject van de leerling. De TASAN is echter niet valabel voor jongeren die in de 2de of 3de graad instromen. Voor deze leerlingen bestaat er tot nader order geen valabele taaltest.

2 Een aangepast lesprogramma voor de ex-OKAN-leerling?

Ex-OKAN-leerlingen starten vanuit heel verschillende achtergronden in het reguliere onderwijs. Dikwijls zullen zij voor een aantal vakken een achterstand hebben of hebben ze in hun thuisland gewoonweg andere inhouden gezien bv. als het gaat om geschiedenis. Om hieraan te kunnen werken, dringen zich aanpassingen aan het lessenrooster op. Het kader van flexibele trajecten biedt scholen tal van mogelijkheden om voor deze groep leerlingen in een aangepast programma te voorzien (zie

³ Mededeling "[Visie op onthaalonderwijs](#)" (MLER_035).

⁴ Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999 "[Organisatie en structuur van het voltijds secundair onderwijs](#)", punt 3.7.1 a 2.



punt 2.1). Dat vereist een principiële beslissing van het schoolbestuur op voorhand, maar biedt volgens ons zeer grote voordelen als het gaat om het wegwerken van leer- en taalachterstanden bij leerlingen uit het buitenland. Zeker in vergelijking met de zeer beperkte bewegingsruimte in het algemene reglementaire kader (zie punt 2.2) biedt de versoepeling van het begrip regelmatige leerling voor deze doelgroep veel mogelijkheden. Deels is het een bevestiging van wat veel scholen nu al doen, maar dan binnen een duidelijker reglementair kader. Deze afwijking biedt de kans een zinvol traject uit te werken voor alle leerlingen die vanuit een ander onderwijssysteem in het reguliere onderwijs instromen. Wij doen dan ook een warme oproep aan alle scholen om na te gaan of zij willen overwegen om van deze bijkomende ruimte gebruik te willen maken.

2.1 Mogelijkheden met flexibele trajecten

De regelgeving voorziet in een aantal mogelijkheden om voor bepaalde leerlingen af te wijken van het gewone leertraject. We beperken ons hieronder tot de meest relevante informatie. De uitgebreide omschrijving en reglementaire aandachtspunten vindt u terug in de mededeling "[Flexibele leertrajecten in het voltijds gewoon secundair onderwijs](#)" (MLER_142).

2.1.1 Inhoud van het flexibel traject

Als het schoolbestuur vooraf een principiële beslissing neemt, kan een individuele leerling vrijgesteld worden van het volgen van bepaalde onderdelen van de vorming van een structuuronderdeel gedurende een deel of het geheel van het schooljaar, op voorwaarde dat:

- de leerling specifieke onderwijsbehoeften heeft wegens tijdelijke leermoeilijkheden of -achterstanden voor één of meer vakken
- de vrijgekomen uren besteed worden aan een aangepast programma
- de toelatings- of begeleidende klassenraad een gunstige beslissing neemt. De toelatingsklassenraad bestaat i.c. uit alle leden van het onderwijzend personeel van het structuuronderdeel waarvoor de leerling kiest.
- de ouders of voogd akkoord gaan
- de betrokken leerling niet wordt vrijgesteld van een volledig vak, tenzij dat vak wordt vervangen door het vak Nederlands
- de individuele vrijstellingen en vervangingen schriftelijk en gemotiveerd worden vastgelegd
- de finaliteit van het structuuronderdeel niet wordt aangetast en de individuele vrijstellingen geen afbreuk doen aan de studiebekrachtiging

2.1.2 Aandachtspunten

- Door het studietraject dat zij volgen, kunnen ex-OKAN-leerlingen gedurende een bepaalde tijd leermoeilijkheden en -achterstanden hebben. De tekorten, zowel op inhoudelijk als op talig vlak kunnen dermate groot zijn, dat het voor de betrokken leraren moeilijk is om de tekorten tijdens de gewone lessen weg te werken, bv. door intern te differentiëren en te remediëren. Met een aangepast traject is de algemene regel dat leerlingen in staat zouden moeten zijn om op termijn aan te sluiten bij de rest van de klasgroep.

De vraag rijst hoe rekbaar het begrip "tijdelijk" is en binnen welke termijn een leerling moet kunnen aansluiten bij de rest van de klasgroep. Wij gaan ervan uit dat in de meeste gevallen een flexibel traject een deel of een volledig schooljaar duurt en dat dit volstaat. Uitzonderlijk kan de leerling ook tijdens het schooljaar dat daarop volgt opnieuw een flexibel traject volgen (bv. een leerling die nog nooit Frans heeft gevolgd). Uiteindelijk behoort het tot de autonomie van de voltallige klassenraad om een beslissing te nemen. Echter, hoe hoger het leerjaar, hoe

minder ruimte er is om nog vrijstellingen toe te kennen. In de lagere leerjaren is een flexibel traject met als doel om vervolgens makkelijker te kunnen aansluiten bij de klasgroep mogelijk; in een eindjaar niet.

Heel uitzonderlijk kan het ook gebeuren dat al van bij de inschrijving duidelijk is dat het voor een leerling onmogelijk zal zijn om zijn achterstand voor een bepaald (taal)vak in te halen, zelfs na een flexibel traject van één of twee schooljaren. We denken hierbij bv. aan anderstalige leerlingen die pas in de derde graad instromen in een theoretische richting, maar nog nooit het vak Frans hebben gevolgd. Het kan voor hen een onoverkomelijk probleem vormen om op korte termijn twee volledig nieuwe talen te leren. In functie van maatschappelijke participatie heeft de school volgens ons dan de plicht de leerling maximaal in te wijden in het Nederlands. Op voorwaarde dat het vak niet bepalend is voor de eigenheid van de studierichting, kan de begeleidende klassenraad daarom volgens ons in uitzonderlijke situaties gebruik maken van zijn bevoegdheid en tot een volledige (d.i. niet-tijdelijke) vrijstelling overgaan. Het spreekt voor zich dat dit met de grootste omzichtigheid moet gebeuren. De klassenraad zal er zich steeds van bewust zijn dat hij de leerling geen kansen mag ontnemen door onderdelen van het programma te laten vallen die wel degelijk haalbaar zijn.

- De betrokken leerling wordt niet vrijgesteld van een volledig vak, tenzij dat vak vervangen wordt door het vak Nederlands. Zo ontstaan er twee mogelijkheden:
 - als de vrijgekomen uren niet besteed worden aan het vak Nederlands, moeten de vrijstellingen steeds beperkt blijven tot onderdelen van één of meerdere vakken. Dat kunnen vakken uit de basisvorming, het specifiek of het complementair gedeelte zijn. Een individueel leertraject kan verschillende vormen aannemen:
 - een school kan ervoor kiezen om de vrijstellingen te beperken tot vakonderdelen die de leerling al gevolgd heeft, bv. indien een ex-OKAN-leerling perfect Frans of Engels spreekt. Door hem vrij te stellen van een deel van het vak Frans of Engels komt er tijd vrij om zijn achterstand voor andere (taal)vakken in te halen. De klassenraad beslist wat er gebeurt tijdens de tijd die vrijkomt. Zo mag een leerling bv. een taal- of praktijkvak volgen met leerlingen van een lager leerjaar. Individuele leerlingen kunnen in het kader van een flexibel traject ook lessen volgen in een klas van een andere graad. Het is evenwel de bedoeling dat de leerling hier een 'inhaalbeweging' probeert te maken en daar ook op inzet.
 - een school kan er ook voor kiezen om een stap verder te gaan door leerlingen vrij te stellen van leerinhouden en/of leerplandoelstellingen die ze nog nooit gevolgd hebben. De klassenraad gaat er in dat geval van uit dat de gemiste inhouden/doelstellingen uit prospectief oogpunt minder relevant zijn. De gemiste leerstof hoeft achteraf niet ingehaald te worden. Opnieuw komt hierdoor tijd vrij om achterstanden voor bepaalde vakken in te halen, bv. door een leerling een vak te laten volgen in een lager leerjaar, al dan niet in dezelfde graad.
 - indien een vak wordt vervangen door het vak Nederlands, kan een leerling volledig worden vrijgesteld van dat vak. Op die manier kunnen een aantal leerlingen vrijgesteld worden van één of meer volledige vakken. Ook dit kunnen vakken uit de basisvorming, het specifiek of het complementair gedeelte zijn. Door dit een plaats te geven in de flexibele trajecten krijgen alle scholen de kans om aan ex-OKAN-leerlingen, maar ook aan andere leerlingen met een taalachterstand voor Nederlands, een aangepast programma aan te bieden.

Door deze leerlingen vrij te stellen van een volledig vak ontstaat (heel wat) ruimte om de 'taalachterstand voor Nederlands' weg te werken. Het is aangewezen om bij de concrete invulling hiervan ruimer te kijken dan het leerplan Nederlands dat voor het structuuronderdeel



in kwestie geldt. Een beperkte kennis van het Nederlands heeft immers ook een negatieve invloed op de resultaten van de meeste andere vakken aangezien het Nederlands de instructietaal is. Een investering in het Nederlands als instructietaal komt niet enkel de resultaten voor het vak Nederlands ten goede, maar zorgt ook voor betere resultaten voor de andere vakken (zie punt 4.1)⁵. Het gaat dan niet uitsluitend om woordenschat maar ook om strategieën die kunnen helpen om wegwijs te geraken of om toegang te vinden tot het specifieke jargon van de verschillende vakken in het secundair onderwijs.

- een leerling kan vrijgesteld worden van onderdelen van een structuuronderdeel "*gedurende een deel of het geheel van het schooljaar*". Als de school voor een ex-OKAN-leerling kiest om de vrijstellingen in de tijd te beperken, kan dat het volgende betekenen:
 - de klassenraad beslist om bepaalde achterstanden in de eerste helft van het schooljaar weg te werken. Zo beschikt de leerling over een voldoende basis om in de tweede helft van het schooljaar de rest van het programma volledig samen met zijn klasgenoten te volgen. De kansen op een positieve studiebekrachtiging worden op die manier gevrijwaard.
 - de klassenraad kan bij het nemen van de beslissing tot vrijstelling als uitgangspunt nemen dat de afspraken tot het einde van het schooljaar gelden. Ook dan wordt best al een moment vastgelegd waarop de afspraken geëvalueerd worden. Op dat moment kan men beslissen om de vrijstellingen verder te zetten, bij te sturen of stop te zetten en de leerling opnieuw hetzelfde programma als zijn klasgenoten te laten volgen.
- in de regelgeving is sprake van "vervanging door andere onderdelen die de finaliteit van een bepaald structuuronderdeel niet aantasten". Deze onderdelen, activiteiten of doelen kunnen betrekking hebben op het vak waarvan de leerling (deels) wordt vrijgesteld of op één of meer andere vakken. Een school beschikt m.a.w. over een grote vrijheid bij de concrete invulling, op voorwaarde dat de eigenheid van het door de leerling gevolgde structuuronderdeel op een redelijke wijze behouden blijft.
- de voorwaarde dat de finaliteit van het structuuronderdeel niet mag worden aangetast, hangt samen met de voorwaarde dat "individuele vrijstellingen geen afbreuk doen aan de studiebekrachtiging". Hiermee wordt de bewegingsruimte vastgelegd waarbinnen vrijstellingen kunnen worden toegekend. Het is de voltallige klassenraad die autonoom beslist waar de grenzen liggen. De memorie van toelichting stelt in dit verband dat de genomen maatregelen de school noch de leerling ontslaan van de verplichting om de realisatie van de onderwijsdoelstellingen eigen aan het gekozen structuuronderdeel "zoveel als mogelijk" na te streven. Aangezien de maatregelen in belangrijke mate kunnen ingrijpen in het onderwijscurriculum van een leerling, dient de beslissing hierover weloverwogen te gebeuren.
- ondanks een flexibel traject zullen de leerproblemen of -achterstanden bij een aantal leerlingen ook na één of twee schooljaren niet weggewerkt zijn (bv. bij een aantal ex-OKAN-leerlingen die instromen met een grote achterstand voor Nederlands als instructietaal én voor meerdere taalvakken). In plaats van opnieuw een flexibel traject aan te bieden, is het voor deze leerlingen logischer om te zoeken naar mogelijkheden binnen het algemeen reglementaire kader. Voorbeelden hiervan zijn interne klasdifferentiatie naar opdrachten, uitbreiding van de basisvorming of het specifiek gedeelte en/of een specifieke invulling van het complementair gedeelte (zie punt 2.2). Bij een interne klasdifferentiatie geldt voor de leerling in principe hetzelfde leerplan als voor zijn medeleerlingen. Er kan wel een onderscheid gemaakt worden tussen basis en verdieping. Dat onderscheid wordt trouwens ook vermeld in de leerplannen.

⁵ Voor meer informatie over de inhoudelijke aspecten van een dergelijk vervangprogramma en ondersteuning, kan je contact opnemen met [Nathalie Vandenameele](#).

- Een aangepaste behandeling is verantwoord voor zover die niet onverenigbaar is met de algemene doelstellingen van de opleiding. Toch roept dat soms vragen op bij medeleerlingen. Zij hebben dan het gevoel dat hun klasgenoot bevoordeeld wordt, terwijl zij zelf strenger beoordeeld worden. Het gelijkheidsbeginsel is echter steeds relevant als verschillende leerlingen zich in vergelijkbare omstandigheden bevinden. In deze context kan een individuele regeling op objectieve gronden te verantwoorden zijn. Om die reactie te vermijden, moet men ergens een grens leggen. Die grens is altijd arbitrair. Daarom is het opportuun dat ze collegiaal in de begeleidende klassenraad wordt bepaald en ondubbelzinnig aan de betrokkenen wordt meegedeeld. Ook de medeleerlingen worden hiervan op de hoogte gebracht.

2.2 Mogelijkheden zonder flexibele trajecten

Als men geen gebruik maakt van de afwijkingen op de regelgeving die er zijn in het kader van flexibele leertrajecten (zie punt 2.1), zijn de mogelijkheden beperkt om het lesprogramma van de ex-OKAN-leerling aan te passen. De inschrijving als regelmatige leerling impliceert immers dat de betrokken leerling alle vakken, oefeningen, proeven enz. moet bijwonen van het leerjaar en de onderwijsvorm/onderverdeling waarvoor hij is ingeschreven, behalve bij gewettigde afwezigheid.⁶ Dat impliceert dat deze leerlingen in principe geen faciliteiten kunnen krijgen op het vlak van het programma dat zij volgen. Binnen het *algemene reglementair kader* is het dus niet mogelijk:

- de leerinhouden van een leerjaar over twee schooljaren te spreiden, zoals dit bijvoorbeeld voor zieke leerlingen wel het geval is⁷
- bepaalde vakken (bv. Nederlands, Frans, Engels) te laten volgen op een meer aangepast niveau in een ander leerjaar (zie echter ook punt 2.1)
- vrijstelling te geven van bepaalde vakken of vakonderdelen die dan door andere vakken (of vakonderdelen) worden vervangen (zie echter ook punt 2.1)

Vanuit de autonomie van de klassenraad is toch enige flexibiliteit mogelijk. Zo kan er op verschillende niveaus (intern) gedifferentieerd worden. De verschillende differentiatievormen zijn erop gericht alle leerlingen in optimale omstandigheden de leerplandoelstellingen te helpen bereiken. Het is goed om hierover vooraf afspraken te maken in de klassenraad (en de vakwerkgroep).

2.2.1 Interne klasdifferentiatie naar opdrachten

Binnen eenzelfde klasgroep kan een leraar aan zijn leerlingen verschillende opdrachten geven met het oog op het niveau dat ze hebben bereikt. Hierdoor blijven alle leerlingen voldoende gemotiveerd om de lessen aandachtig te blijven volgen en versterkt men het welbevinden van de leerlingen en van de klasgroep. Leerlingen die problemen hebben vanwege een taalachterstand, kunnen zulke geïndividualiseerde opdrachten krijgen. Van inoefen- en verwerkingsopdrachten wordt gezamenlijk een foutendiagnose en -analyse gemaakt. Remediëerings- en inhaallessen zijn ook mogelijk.

Deze piste houdt wel in dat de ex-OKAN-leerling alle lessen volgt. Voor hem geldt in principe ook hetzelfde leerplan als voor zijn medeleerlingen. Er kan wél een onderscheid gemaakt worden tussen basis en verdieping. Het verwachte beheersingsniveau heet basis. Dat is in principe het te realiseren niveau voor alle leerlingen. Verdieping houdt een hoger beheersingsniveau in. Voor een ex-OKAN-

⁶ Codex Secundair Onderwijs, art. 252 (idem) Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999, punt 3.7.1 a (idem).

⁷ Codex Secundair Onderwijs, art. 117 (idem) Besluit van de Vlaamse regering van 13 januari 2006 betreffende het secundair onderwijs aan huis voor zieke jongeren.



leerling kan de leerstof voor het taalvak waarvoor hij een taalachterstand heeft, beperkt blijven tot dit basisniveau. Bij de concrete invulling van de interne klasdifferentiatie is een prospectieve benadering belangrijk. Welke leerinhouden zijn cruciaal met het oog op een goede doorstroming naar het daaropvolgende leerjaar?

2.2.2 *Uitbreiding van de basisvorming of het specifiek gedeelte*

Een school kan er ook voor kiezen om, in functie van het tempo van de leerplanrealisatie in hoofde van de individuele leerling, binnen eenzelfde structuuronderdeel vakken met een verschillend aantal uren aan te bieden⁸. Een ex-OKAN-leerling met een taalachterstand voor het vak Frans kan dan bv. één of meer extra lesuren Frans krijgen. Andere lesuren vallen hierdoor weg. Dat kan gerealiseerd worden door:

- het complementair gedeelte voor deze leerling kleiner te maken. De school beschikt over een zeer grote autonomie bij de invulling van het complementair gedeelte. Het hoeft niet voor elke leerling hetzelfde te zijn. Bovendien moeten voor de realisatie van het complementair gedeelte sowieso nooit leerplannen ter goedkeuring bij de overheid worden ingediend⁹. Op die manier wordt de basisvorming of het specifiek gedeelte voor de leerling uitgebreid.
- voor de leerling een ander vak uit de basisvorming of het specifiek gedeelte in minder lesuren te voorzien. Een Engelstalige leerling kan bijvoorbeeld de leerplandoelstellingen van het vak Engels in minder lesuren realiseren.

De wekelijkse lessentabel moet in elk geval voor alle leerlingen van een structuuronderdeel hetzelfde aantal uren bevatten¹⁰. Organisatorisch zal dat wellicht niet eenvoudig te realiseren zijn. Bij een uitbreiding van de basisvorming of het specifiek gedeelte zal de school ervoor moeten zorgen dat de leerling tijdens de bijkomende uren effectief onderwezen of minstens begeleid wordt bij bv. een individuele opdracht.

Net als bij de vorige optie kan de school bij de realisatie van het leerplan een onderscheid maken tussen basis en verdieping en staat een prospectieve benadering voorop.

2.2.3 *Specifieke invulling van het complementair gedeelte*

Een derde mogelijkheid om intern te differentiëren is door het complementair gedeelte zo uit te bouwen dat het beantwoordt aan de individuele behoeften. Deze mogelijkheid biedt de school een grote vrijheid. Afhankelijk van de noden van de ex-OKAN-leerling kan hij tijdens deze lesuren bijvoorbeeld een aangepast pakket Frans of Engels aangeboden krijgen. Bij een leerling met een zeer grote taalachterstand voor Nederlands kan gefocust worden op Nederlands als instructietaal. Voor de benaming van vakken in het complementair gedeelte dient de school te putten uit de limitatieve lijst van vakbenamingen, bv. het vak Exploratie¹¹.

Net als een uitbreiding van de basisvorming of het specifiek gedeelte is ook een specifieke invulling van het complementair gedeelte enkel mogelijk als de school erin slaagt dit organisatorisch te realiseren (bv. via de samenstelling van leerlingen binnen dezelfde graad)¹².

⁸ Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999, punt 3.6.1 (idem).

⁹ Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999, punt 3.6.1 en 3.6.3 (idem).

¹⁰ Op deze regel is één uitzondering toegelaten: als de cursus bedrijfsbeheer binnen het complementair gedeelte wordt ondergebracht, dan mag de school het volgen van die cursus als facultatief beschouwen.

¹¹ Ministeriële omzendbrief so 69 van 21 juni 2000 "[Benaming van vakken en specialiteiten](#)", punt 2.

¹² Mededeling "[Samenzettingen van leerlingen](#)" (MLER_016).

3 Evaluatie en deliberatie op het einde van het schooljaar

3.1 Evaluatie

De verplichting om alle proefwerken af te leggen (behalve bij gewettigde afwezigheid) doet geen afbreuk aan de bevoegdheid van het schoolbestuur om de evaluatiecriteria te concipiëren.¹³ Zo wordt nergens een minimum aantal proefwerken per vak bepaald. De examenorganisatie valt dus onder de pedagogische vrijheid. Aangepaste vormen van evaluatie en toetsing zijn niet verboden. Voorbeelden hiervan zijn: de vragen voorlezen voor de leerling, meer tijd geven om een toets te maken, extra uitleg bij de vragen geven of de keuze laten tussen een schriftelijke of mondelinge toets.

Een aangepaste invulling van vakonderdelen, bv. in het kader van flexibele trajecten, betekent dat de leerling hiervoor niet geëvalueerd wordt. De leerling wordt uitsluitend geëvalueerd voor de vakken en vakonderdelen die hij effectief heeft gevolgd. De onderdelen die wegvallen, worden steeds vervangen door andere onderdelen waarbij de finaliteit van het structuuronderdeel niet mag worden aangetast. In de praktijk zal dit niet altijd even eenvoudig zijn. Daarom is het goed om de afspraken geregeld tussentijds te evalueren en bij te sturen waar nodig. Een goede communicatie met ouders en leerling is hierbij essentieel.

Wat alleszins niet kan, is dat de klassenraad zoveel vrijstellingen toekent dat de vraag of de leerling in voldoende mate de leerplandoelstellingen van het structuuronderdeel dat hij volgt, heeft bereikt op het einde van het schooljaar, niet meer positief zou kunnen beantwoord worden. De slaagkansen van de leerling moeten gevrijwaard blijven. Of anders geformuleerd: men moet erover waken dat de delibererende klassenraad ook op basis van het aangepaste programma over voldoende gegevens zal beschikken om een beslissing te kunnen nemen op het einde van het schooljaar. Daarbij kan rekening worden gehouden met het principe van de prospectieve delibererende klassenraad.

3.2 Deliberatie op het einde van het schooljaar

Op het einde van het schooljaar moet een delibererende klassenraad zich bij zijn beslissing laten leiden door:¹⁴

- de resultaten van proeven, toetsen of examens, die in de loop van het schooljaar door de leraren van de leerling werden afgenomen
- de beslissingen, vaststellingen en adviezen van de begeleidende klassenraad (bv. op het vlak van remediëring of extra inspanningen van de leerling doorheen het schooljaar)
- (eventueel) de resultaten van de geïntegreerde proef
- (eventueel) de externe certificering

Samen vormen deze elementen het dossier van de leerling. Op basis van dit globale dossier zal de delibererende klassenraad oordelen of de regelmatige leerling al dan niet geslaagd is, of hij m.a.w. *in voldoende mate* de leerplandoelstellingen heeft bereikt om te kunnen overgaan naar een volgend leerjaar of een van rechtswege geldend studiebewijs behaalt dat een bepaald civiel effect impliceert. Uit de formulering van de deliberatievraag blijkt het belang van een toekomstgerichte, prospectieve delibererende klassenraad. Of een leerling een leerjaar met vrucht beëindigt, wordt dus

¹³ Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999, punt 10.1.1 (idem).

¹⁴ Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs, artikel 5 § 5.



in hoofdzaak bepaald door de kansen die de leerling volgens de delibererende klassenraad heeft om in het volgende leerjaar (al dan niet van dezelfde onderwijsvorm en/of studierichting) te slagen¹⁵.

Hieronder gaan we kort in op de rol van de volgende elementen bij het beantwoorden van de deliberatievraag:

- het complementair gedeelte
- de invloed van interne klasdifferentiatie
- zeer slechte resultaten voor één vak
- vrijstellingen in het kader van flexibele trajecten
- extra ondersteuning

Ook de resultaten van proeven, toetsen of examens van de vakken van het complementair gedeelte (bv. de extra taalvorming via AV Exploratie), zijn een onderdeel van het dossier van de leerling. De delibererende klassenraad zal steeds oordelen op basis van het globale dossier, dat een samenspel is van verschillende gegevens. Hij beoordeelt de leerling vanuit het totaal van zijn talenten en aanleg, zijn globaal kennen en kunnen. Het is niet aangewezen een bepaald vak geïsoleerd te benaderen.

De mate waarin deze vakken meespelen tijdens een deliberatie, zal afhankelijk zijn enerzijds van de opvatting en de invulling van de vakken, anderzijds van de specifieke leerjaargebonden deliberatievraag.

Ongeacht de geboden differentiatie moet de delibererende klassenraad nagaan of de leerling de leerplandoelstellingen in voldoende mate heeft bereikt. Alle leerlingen volgen immers hetzelfde leerplan. Qua invulling (opdrachten of aantal lessen) kunnen de concrete lesinhouden verschillen maar de leerplandoelstellingen zijn wel voor alle leerlingen hetzelfde (tenzij men werkt met vrijstellingen). Het principe van differentiatie kan men dus niet toepassen op het beantwoorden van deliberatievraag. Toch kan er binnen een leerplan een onderscheid gemaakt worden tussen basis- en verdiepingsdoelstellingen. In de evaluatie zullen basisdoelstellingen het grootste deel uitmaken, terwijl de evaluatie van verdiepingsdoelstellingen eerder een bijkomende houvast geeft bij de oriëntering van de leerlingen naar een volgend leerjaar.

Het onderscheid tussen basis en verdieping neemt niet weg dat het voor leerlingen met een zeer grote achterstand voor een taalvak (bv. Frans), haast niet anders kan dan dat de leerling een zeer lage score haalt voor dat vak. Uiteindelijk zal de klassenraad een afweging maken binnen het globale dossier. Zo kan de leraar Frans bij de beoordeling van de leerling ook oog hebben voor de vooruitgang die de leerling in de loop van het schooljaar heeft gemaakt en hem mee daarop quoteren. Hierover worden best vooraf afspraken gemaakt in de begeleidende klassenraad. De leerling en zijn ouders of voogd worden hierover geïnformeerd.

Soms vragen scholen zich af of een leerling met (zeer) slechte resultaten voor één vak (bv. Frans) kan slagen. Hier heeft de delibererende klassenraad een grote autonomie om het slechte resultaat te plaatsen binnen het volledige dossier¹⁶. De delibererende klassenraad ligt in het verlengde van de

¹⁵ Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002, artikel 38 (idem). Mededeling "[Algemene Pedagogische Reglementering nr. 3 - De delibererende klassenraad op het einde van het schooljaar](#)" (MLER_083).

¹⁶ [Schoolpactwet van 29 mei 1959](#), zoals gewijzigd, artikel 6quater, tweede lid. Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002, artikel 5, § 1 en hoofdstuk IV (idem). Mededeling van 30 april 2014, punt 5.1 (idem).

leerlingenbegeleiding doorheen het schooljaar en steunt op het volledige dossier zoals dat doorheen de studieloopbaan van de leerling tot stand is gekomen. De leerling wordt dus beoordeeld vanuit zijn globaal kennen en kunnen en de leervorderingen die hij doorheen het leerjaar heeft gemaakt. Het accentueren van sterktes of zwaktes in een of ander vak kan op zichzelf niet doorslaggevend zijn¹⁷. Het is zoals gezegd ook niet aangewezen een vak geïsoleerd te benaderen.

De vrijstelling van een aantal vakonderdelen, bv. in het kader van flexibele trajecten, betekent dat de leerling hiervoor niet geëvalueerd wordt. De leerling wordt uitsluitend geëvalueerd voor de vakken en vakonderdelen die hij effectief heeft gevolgd. De onderdelen die wegvallen, worden steeds vervangen door andere onderdelen waarbij de finaliteit van het structuuronderdeel niet mag worden aangetast. In de praktijk zal dit niet altijd even eenvoudig zijn. Daarom is het goed om de afspraken geregeld tussentijds te evalueren en bij te sturen waar nodig. Een goede communicatie met ouders en leerling is hierbij essentieel.

Wat alleszins niet kan, is dat de klassenraad zoveel vrijstellingen toekent dat de vraag of de leerling in voldoende mate de leerplandoelstellingen van het structuuronderdeel dat hij volgt, heeft bereikt op het einde van het schooljaar, niet meer positief zou kunnen beantwoord worden. De slaagkansen van de leerling moeten gevrijwaard blijven. Of anders geformuleerd: men moet erover waken dat de delibererende klassenraad ook op basis van het aangepaste programma over voldoende gegevens zal beschikken om een beslissing te kunnen nemen op het einde van het schooljaar. Daarbij kan rekening worden gehouden met het principe van de prospectieve delibererende klassenraad.

Een school kan extra ondersteuning aan de ex-OKAN-leerling aanbieden (of hem aanmoedigen om buiten de lesuren zelf initiatieven te nemen), maar kan hem niet verplichten hierop in te gaan. De leervorderingen die de leerling heeft gemaakt, kunnen de evaluatie door de delibererende klassenraad gunstig beïnvloeden, al zal dat eerder onrechtstreeks zijn. De hoofdvraag blijft of de leerling in voldoende mate de leerplandoelstellingen heeft bereikt om te kunnen overgaan naar een volgend leerjaar.

De delibererende klassenraad moet zich hoeden voor een al te mathematische benadering van de leerresultaten. Hoofdzaak is niet het optellen van de opeenvolgende resultaten, maar wel het interpreteren van de evolutie vanuit het volledig dossier en het inschatten van eventuele onvoldoendes naar het volgende leerjaar toe. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een delibererende klassenraad vaststelt dat een leerling ingaat op het begeleidingsaanbod van de school en bereid is om zelf inspanningen te leveren, waardoor hij een grotere kans maakt om het daaropvolgende schooljaar zijn (taal)achterstand verder goed te maken.

4 Begeleiding van de ex-OKAN-leerling

Tijdens het onthaaljaar werkt men vooral aan de taalvaardigheid in het Nederlands. Dat betekent dat de leerlingen technieken hebben aangeleerd die hen kunnen helpen om zelfredzaam te zijn in het onderwijs, maar ook in het leven buiten de school. Niet iedereen heeft echter een talenknobbel of pikt gemakkelijk cultuurgebonden nuances op. Leerlingen die uit het onthaaljaar komen, missen bovendien niet alleen talige bagage. Het andere beeld van de wereld, het verschil in culturele achtergrond en bagage, de cultuurschok waar de leerlingen overheen moeten, hun verschillend referentiekader, kan eveneens voor grote aanpassingsproblemen zorgen. Mensen die met anderstalige nieuwkomers werken moeten zich er terdege van bewust zijn dat niets vanzelfsprekend is voor hen.

¹⁷ Mededeling van 30 april 2014, punt 7.1 (idem).



De 'achterstand' kan niet in één jaar tijd weggewerkt worden. Het duurt bv. al gemiddeld zeven jaar om een taal helemaal onder de knie te krijgen en die tijd hebben jongeren die instromen in het secundair onderwijs niet. Grote struikelblokken zijn: figuurlijk taalgebruik, cultureel geladen elementen, verwachtingen die heel hoog gespannen zijn in combinatie met het besef dat die niet ingelost zullen kunnen worden ... Ex-OKAN-leerlingen hebben dan ook nood aan voldoende begeleiding tijdens hun eerste stappen in het reguliere onderwijs.

4.1 Wat kan je als vervolgschool doen?

4.1.1 Ondersteunende maatregelen

De vervolgschool die de ex-OKAN-leerling inschrijft, kan de overgang naar het reguliere onderwijs faciliteren met een aantal ondersteunende maatregelen. Hier geven we enkele mogelijkheden waaruit de vervolgschool naar believen kan putten, afhankelijk van de intensiteit van de begeleiding die ze wil voorzien:

- de belangrijkste raad is ongetwijfeld om zowel de onthaalschool als de vervolgschoolcoach die verbonden is aan die school te contacteren. Iedere onthaalschool brengt voor elke leerling de vorderingen op vlak van taalvaardigheid in kaart en stippelt voor elke leerling een individueel begeleidingstraject uit waarbij aan eventuele problemen gewerkt wordt. Alle informatie hierover staat in het **doorstroomdossier** dat de onthaalschool aan de vervolgschool zal bezorgen¹⁸. Meestal contacteert de vervolgschoolcoach zelf al de vervolgschool, wanneer die weet waar de leerling terechtgekomen is. Dat kan echter ook omgekeerd. Normaal gezien heeft de leerling in de OKAN-school een document gekregen waarop het advies van de OKAN-klantenraad staat en met de gegevens van de vervolgschoolcoach die kan gecontacteerd worden.
- de vervolgschool kan het onthaal en de opvang van anderstalige nieuwkomers extra ondersteunen door gebruik te maken van verschillende initiatieven zoals het opnemen van de leerling in het zorgbeleid van de school, door redelijke aanpassingen, door een aandachtspunt in het taalbeleid van de school op te nemen voor de aanwezigheid van nieuwkomers ...
- professionalisering van alle leraren is wenselijk. Methodieken als taalgericht vakonderwijs, peer tutoring, coaching of het aantrekken van een taalcoach komen uiteindelijk niet alleen de ex-OKAN-leerlingen ten goede maar ook alle andere taalzwakke leerlingen. Indien de school hiermee weinig ervaring heeft, kan de pedagogische begeleidingsdienst hierbij ondersteuning bieden.
- de school kan meters en peters zoeken bij de eigen leerlingen, zodat de nieuwkomer een aanspreekpunt heeft, iemand bij wie hij terecht kan. Tegen een klasgenoot of leeftijdsgenoot zeg je makkelijker iets dan tegen een volwassene. Het is geenszins de bedoeling dat de meter of peter de nieuwkomer uitvraagt over zijn verleden. De jongeren die zich opgeven voor een dergelijke begeleiding van de nieuwkomer moeten zich terdege bewust zijn wat dat inhoudt, en de school zal ook hen hierin moeten begeleiden. De grens tussen betrokkenheid, bezorgdheid en betuttelen of bemoederen is zeer dun. De school zal erover waken dat de draaglast voor de leerlingen die dit peter-/meterschap op zich nemen niet te groot wordt. Duidelijke afspraken over wat verwacht wordt, wat kan en wat niet kan, zijn zeker nodig.
- vervolgscholen kunnen ook ankerfiguren aanduiden. Dat zijn mensen die het aanspreekpunt zijn voor de leerling op de vervolgschool. Dat kan een GOK-coördinator, de leerlingenbegeleider of de klastitularis van de leerling zijn, maar het kan evenzeer een vakleraar zijn bij wie de nieuwkomer aansluiting vindt, met wie het 'klikt' en die zich verder de opvolging zal aantrekken. De

¹⁸ Mededeling "[OKAN in de onthaalschool](#)" (MLER_028).

ankerfiguur kan tevens de contactpersoon zijn bij wie de vervolgschoolcoach terecht kan voor de opvolging en verdere begeleiding van de leerling. (zie punt 4.3). Het is de bedoeling dat de vervolgschoolcoach zich overbodig maakt en na de 'warme overdracht' de leerling met een gerust hart verder kan toevertrouwen aan de vervolgschool.

Deze mogelijkheden zijn niet bedoeld om allemaal tegelijk toe te passen. Het is belangrijk om de draagkracht van het team noch die van de ex-OKAN-leerling te overbelasten. Te veel maatregelen van bij de start van het vervolgonderwijs kunnen een risico inhouden op afhaken van de leerling zelf, of van het team dat de leerling begeleidt.

4.1.2 Aandacht voor Nederlands als instructietaal

Een aantal ex-OKAN-leerlingen zal problemen hebben met het vak Nederlands, maar niet noodzakelijk voor de andere vakken. Aangezien Nederlands de instructietaal voor (bijna) alle andere vakken is, zal een zeer grote taalachterstand voor Nederlands voor heel wat ex-OKAN-leerlingen vaak ook een negatieve invloed hebben op de resultaten voor de andere vakken. Het gaat hierbij niet uitsluitend over een tekort aan woordenschat in het Nederlands. In het vak Nederlands worden ook taalbeschouwelijke en taalstructurele elementen aangebracht, die niet allemaal tijdens het onthaaljaar kunnen worden aangeleerd. Voor leerlingen die weinig affiniteit hebben met de manier waarop een taal vorm krijgt, kan dat voor grote problemen zorgen. In nogal wat studierichtingen moeten leerlingen voor sommige vakken boeken lezen en boekbesprekingen maken. Op dat vlak zullen ex-OKAN-leerlingen een aangepast aanbod moeten krijgen om hen een kans op slagen te geven.

Het is niet evident om in te spelen op problemen met Nederlands als instructietaal, al kan een flexibel traject waarbij leerlingen vrijgesteld kunnen worden van onderdelen van de vorming wel tegemoet komen aan een aantal onderwijsbehoeften. Het is in elk geval goed om aanpassingen aan het lesprogramma van ex-OKAN-leerlingen steeds *ruimer te kaderen in het talenbeleid van de school*. Het organiseren van onthaalonderwijs en gericht werken aan vervolgschoolcoaching kan voor de school of de scholengemeenschap een extra stimulans zijn om in het talenbeleidsplan expliciet aandacht te geven aan structurele ondersteuning waar ook ex-anderstalige nieuwkomers baat bij hebben. Talenbeleid beschouwen we hier als *een structurele en strategische poging van een schoolteam om de onderwijspraktijk aan te passen aan de taalleerbehoeften van de leerlingen, met het oog op het bevorderen van hun algemene ontwikkeling en het verbeteren van hun onderwijsresultaten en dit niet alleen voor ex-OKAN-leerlingen*. Concreet kan het gaan om de professionalisering van leraren in taalgericht vakonderwijs, het organiseren van taalsteun, op een systematische wijze het taalprofiel van een klas vaststellen en ermee rekening houden ... De begeleiders taal kunnen hier zeker ondersteuning bieden.

Scholen kunnen inzetten op extra taallessen Nederlands. Onder bepaalde voorwaarden kan de deelname aan maximaal drie uren extra taallessen per week verplicht worden. In een aantal gevallen zullen leerlingen er baat bij hebben om aanvullend op het schoolaanbod buiten de school bijkomende vorming Nederlands te volgen (bv. in een centrum voor volwassenenonderwijs of een centrum voor basiseducatie, indien de nieuwkomer als analfabeet in OKAN terecht kwam).

4.2 Welke ondersteuning kan je als vervolgschool krijgen?

4.2.1 Ondersteuning vanuit de OKAN-school door de vervolgschoolcoach

- *Taken van de vervolgschoolcoach*

Voor de ondersteuning, opvolging en begeleiding van ex-OKAN-leerlingen in het reguliere onderwijs worden aan elke onthaalschool jaarlijks 0,9 uur toegekend voor vervolgschoolcoaching per leerling



die op 1 februari onthaalonderwijs volgde of per 1 juni, indien de OKAN-school pas startte na 1 februari van het voorgaande schooljaar¹⁹. De onthaalschool beslist autonoom hoe ze die uren besteedt. De taken van de vervolgschoolcoach zijn tweërlei: in de eerste plaats moet er voorzien worden in een goede doorstroming van leerlingeninformatie en in het onderhouden van contacten met de ex-OKAN-leerlingen²⁰. Een tweede opdracht van de vervolgschoolcoach is het verbeteren van het begrip en de expertise van reguliere leraren in de onthaalschool en in de andere scholen binnen en buiten de scholengemeenschap door middel van coaching. Op welke manier deze samenwerking tussen onthaalschool en vervolgschool vorm krijgt, is niet voorgeschreven. De pedagogische begeleidingsdiensten kunnen hier zeker initiatieven nemen of ondersteunen. Meer over de specifieke taken en de mogelijkheden van begeleiding vanuit OKAN vind je in de mededeling "[Visie op onthaalonderwijs](#)" (MLER_035).

Bij de inschrijving van de anderstalige nieuwkomer in de vervolgschool zullen de vervolgschool en de vervolgschoolcoach afspreken op welke manier de samenwerking wordt ingevuld. Op basis van o.a. de informatie uit het doorstroomdossier²¹ zal men afspraken maken over de engagementen van de vervolgschool en de ondersteuning van de onthaalschool en de vervolgschoolcoach. Eventueel kan men ook op het niveau van de scholengemeenschap met alle scholen engagementen vastleggen bij het begeleiden van ex-OKAN-leerlingen.

- *Duur en intensiteit van de opvolging van een ex-OKAN-leerling door de vervolgschoolcoach*

De regelgeving stelt nergens expliciet hoe lang een vervolgschoolcoach een ex-OKAN-leerling dient op te volgen. De behoefte van de leerling aan bijkomende opvolging, maar ook de praktische (on)mogelijkheid om alle ex-OKAN-leerlingen intensief te blijven opvolgen, zullen de duur van de opvolging mee bepalen. Het zwaartepunt ligt alleszins op de voorbereiding van de overgang naar de vervolgschool en op het schooljaar dat volgt op het onthaaljaar.

Van de vervolgschoolcoach kan verwacht worden dat hij zich redelijk inspant om voor de ex-OKAN-leerlingen een warme overdracht te verzekeren. Er zullen echter steeds keuzes gemaakt moeten worden, steeds in samenspraak met alle betrokkenen: de ankerfiguur van de vervolgschool (als die er is), de jongere zelf, zijn ouders of voogd en de vervolgschoolcoach. Het is alleszins niet de bedoeling dat de vervolgschoolcoach nog verder begeleidt bij het verwerken van de leerstof. Daarvoor is de vervolgschool volledig verantwoordelijk. Wij raden aan om hierover al bij de inschrijving afspraken te maken. Duidelijke afspraken over de rol die elk van de betrokkenen op zich zal nemen, voorkomt achteraf niet-ingevulde verwachtingen. Voor sommige leerlingen zal de begeleiding intenser moeten georganiseerd worden dan voor andere, die zelfstandiger zijn of gemakkelijker in ons onderwijssysteem en onze maatschappij inschuiven.

- *Aanwezigheid vervolgschoolcoach op de klassenraden in de vervolgschool*

In het gewoon secundair onderwijs zijn er drie verschillende klassenraden, met elk hun eigen finaliteit: de toelatingsklassenraad, de begeleidende klassenraad en de delibererende klassenraad. Alle klassenraden bestaan uit personen die hetzij ambtshalve stemgerechtigd zijn, hetzij ambtshalve raadgevend:²²

¹⁹ Besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 2002, art. 5 § 2 (idem).

²⁰ Omzendbrief so 75 van 23 juli 2001, punt 5.1.2 (idem).

²¹ Mededeling "[OKAN in de onthaalschool](#)" (MLER_028).

²² Besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002, artikel 3, 4 en 5 (idem).
Ministeriële omzendbrief so 64 van 25 juni 1999, punt 8.1, 8.2 en 8.3 (idem).

- o de directeur (of zijn afgevaardigde) en leden van het onderwijzend personeel die aan de leerling onderwijs hebben verstrekt tijdens het schooljaar in kwestie én die op de deliberatiedatum in functie zijn, zijn ambtshalve stemgerechtigd
- o de stemgerechtigde leden kunnen worden bijgestaan door personeelsleden die ambtshalve raadgevend (niet stemgerechtigd) zijn. Ze worden aangewezen door de voorzitter van de klassenraad. Het kan gaan om personeelsleden van de school zelf, of om externe personen die betrokken zijn bij de psychosociale en pedagogische begeleiding van de leerlingen. Deze raadgevende leden dragen ertoe bij dat het beeld van de leerling (kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes) zo volledig mogelijk en correct zijn. Net als voor stemgerechtigde leden geldt dat ook zij niet aan een klassenraad mogen deelnemen wanneer beslist wordt over een leerling die een bloed- of aanverwant is tot en met de vierde graad of aan wie ze een schriftelijke cursus hebben gegeven.

Wanneer de overstap van de ex-OKAN-leerling naar de vervolgschool een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad vereist, moet de vervolgschoolcoach in die toelatingsklassenraad worden opgenomen als raadgevend lid. Voor andere vergaderingen van de klassenraad kan de voorzitter bijkomend de vervolgschoolcoach aanwijzen als raadgevend lid. Het is logisch dat de aanduiding door de voorzitter niet willekeurig gebeurt en dat hierover bij de start van het schooljaar concrete afspraken gemaakt worden. De aanwezigheid van de vervolgschoolcoach op een dergelijke klassenraad blijft sowieso beperkt tot de bespreking van de ex-OKAN-leerling.

4.2.2 Ondersteuning door de diensten van Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Het Katholiek Onderwijs Vlaanderen stelt een centrale begeleider aan voor onthaalonderwijs. Indien je nog vragen hebt of er zijn zaken onduidelijk, kan je steeds terecht bij [Nathalie Vandenaemeele](#).

Daarnaast zijn er in elke regio zijn er één of meerdere begeleiders die zich specifiek met onthaalonderwijs bezighouden. Ook deze mensen kunnen aangesproken worden voor vragen i.v.m. OKAN- en ex-OKAN-leerlingen:

- *regio Antwerpen:*
Anne-Mie Verbeke - anne-mie.verbeke@katholiekonderwijs.vlaanderen
- *regio Limburg:*
Bregje Beckers - bregje.beckers@katholiekonderwijs.vlaanderen
- *regio Mechelen-Brussel:*
Gerd van Ael - gerd.vanael@katholiekonderwijs.vlaanderen
- *regio Oost-Vlaanderen:*
Christel Arens - christel.arens@katholiekonderwijs.vlaanderen
- *regio West-Vlaanderen:*
Barbara Axters - barbara.axters@katholiekonderwijs.vlaanderen

Vanuit de regio's zijn er ook initiatieven rond navorming voor leraren rond thema's als taal, taalbeleid, taalgericht vakonderwijs, coaching e.d.



4.3 Terugkoppelen naar de onthaalschool

In het kader van de interne kwaliteitszorg kan het voor een onthaalschool interessant zijn om te beschikken over de studieresultaten van haar oud-leerlingen²³. De privacywet stelt echter strikte eisen aan het doorgeven van persoonsgegevens. Navraag bij de privacycommissie leert dat een (vervolg)school enkel studieresultaten van leerlingen kan doorgeven aan een andere (onthaal)school als de individuele leerling en eventueel zijn ouders of voogd hiervoor hun ondubbelzinnige toestemming hebben gegeven.

Zonder toestemming van de oud-leerlingen (en hun ouders of voogd) kunnen studieresultaten wel doorgegeven worden zolang dat niet op naam gebeurt, maar bv. enkel per leerjaar, studierichting of graad. Dat kan enkel op voorwaarde dat de leerlingen op basis hiervan niet kunnen geïdentificeerd worden en de privacywet niet meer van toepassing is. Aangezien het bij ex-OKAN-leerlingen echter steeds over een klein aantal leerlingen gaat, zal een vervolgschool hier zelden of nooit op kunnen terugvallen.

²³ Meer informatie over het doorgeven van informatie van de onthaalschool naar de vervolgschool vind je in de mededeling "[OKAN in de onthaalschool](#)" (MLER_028).